

УДК 004:37.011.2]-057.4

Іванова С. М., Кільченко А. В.

Інститут цифровізації освіти НАПН України, Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-3613-9202

ORCID ID 0000-0003-2699-1722

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВЕБСЕРВІСУ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ CANVA

DOI 10.14308/ite000799

У статті представлено авторську методику розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників із використанням вебсервісу графічного дизайну Canva. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю удосконалення цифрових навичок працівників освіти та науки в умовах цифровізації. Вебсервіс Canva розглядається як ефективний дидактичний інструмент розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, візуалізації знань, підтримки академічної комунікації та формування інтерактивного контенту. Обґрунтовано концептуальні засади цифрової компетентності відповідно до національних та європейських рамок (DigComp, DigCompEdu, DigComp 2.2, національної Рамки цифрової компетентності громадян України Концептуально-референтної Рамки цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників), проведено аналіз сучасних досліджень щодо впровадження цифрових платформ в освіті. Визначено, що цифрова компетентність наукових працівників і викладачів університетів відповідно до видів професійної діяльності включає навчальний, дослідницький, методичний, організаційно-комунікаційний та кросдіяльнісний складники. У межах дослідження розроблено двомодульний спецкурс, орієнтований на розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами Canva. Проаналізовано відповідність функціоналу платформи кожному зі складників цифрової компетентності: створення графічних матеріалів, робота з шаблонами, інтерактивність, колаборація, дотримання авторського права. Запропонована методика включає мету, форми, методи, засоби, двомодульний спецкурс, що поєднує теоретичні знання з практичними навичками створення презентацій, інфографіки, постерів та інших елементів візуального оформлення. Методика базується на принципах інтерактивності, послідовності, доступності та практичної спрямованості. Показано, що використання Canva сприяє підвищенню ефективності академічної комунікації, розвитку вмінь спільної роботи, формуванню креативного мислення. Окреслено перспективи подальших досліджень, зокрема щодо адаптації методики до різних освітніх контекстів та розширення методичного забезпечення. Перспективами подальших досліджень є апробація ефективності розробленої методики у наукових установах і університетах.

Ключові слова: цифрова компетентність, наукові та науково-педагогічні працівники, методика, вебсервіс Canva, складники, спецкурс, заклади вищої освіти, наукові установи.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової трансформації освіти та науки однією з ключових вимог до діяльності наукових і науково-педагогічних працівників є високий рівень цифрової компетентності [1]. Ця компетентність не обмежується лише вмінням використовувати базові цифрові інструменти, а включає здатність створювати, адаптувати та інтегрувати цифровий контент у навчальні, наукові та публічні практики. Особливої актуальності набуває володіння інструментами візуальної комунікації, що дозволяють ефективно представити результати наукової діяльності, підвищити якість навчальних матеріалів і розширити можливості наукової співпраці. Цифрові технології перестали бути допоміжним засобом – вони перетворилися на невід’ємну складову професійної діяльності

вчених, викладачів і дослідників [2]. Зокрема, в умовах гібридного та дистанційного навчання педагоги повинні володіти сучасними інструментами для створення візуально привабливого, інтерактивного та методично обґрунтованого освітнього контенту [3].

Актуальність дослідження також зумовлена загальноєвропейськими й національними рамками цифрових компетентностей (зокрема, DigComp та Рамка цифрових компетентностей громадян України), які визначають створення цифрового контенту, візуалізацію даних та ефективну цифрову комунікацію як одні з провідних складових професійної самореалізації в цифровому суспільстві.

Одним із таких інструментів є вебсервіс графічного дизайну **Canva**, який завдяки своїй інтуїтивності, широким функціональним можливостям та доступності дає змогу ефективно реалізовувати освітні, наукові й презентаційні завдання. Проте, попри популярність даного ресурсу, у педагогічній науці недостатньо розроблено доступних методичних матеріалів, технологій і методик, які б сприяли системному та цілеспрямованому розвитку цифрової компетентності саме через використання вебсервісу Canva у професійній діяльності наукових і науково-педагогічних працівників. Таким чином, виникає потреба в розробці науково обґрунтованої методики, яка дозволить системно формувати й розвивати цифрову компетентність наукових і науково-педагогічних працівників через використання вебсервісів графічного дизайну, зокрема Canva, як дієвого інструменту професійного вдосконалення, цифрової комунікації та представлення результатів інтелектуальної діяльності.

У статті розглядається авторська методика розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників із використанням вебсервісу Canva як засобу візуалізації знань, організації навчального середовища та підтримки академічної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток цифрової компетентності в контексті вищої освіти знаходиться у фокусі уваги як вітчизняних, так і закордонних дослідників. Відповідно до Європейської рамки цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu) цифрова грамотність розглядається як ключовий елемент професійної діяльності викладача [4]. DigComp 2.0 є оновленням Європейської рамки цифрової компетентності, яка визначає п'ять ключових сфер цифрових навичок: інформаційну грамотність, комунікацію, створення контенту, безпеку та вирішення технічних проблем. Вона уточнює терміни та розширює сфери застосування, зберігаючи структуру попередньої версії.

Дослідження останніх років підтверджують, що вебсервіс графічного дизайну Canva став дієвим інструментом для підвищення творчості та залученості у закладах вищої освіти (ЗВО). Особливу увагу у сучасних дослідженнях приділяють не лише навичкам використання цифрових інструментів, а й критичному ставленню до цифрового контенту, креативності та здатності до колаборації у цифровому середовищі. Австралійські учені довели, що в університетському викладанні інтеграція з Canva сприяє розвитку навичок співпраці, креативності та критичного мислення у студентів [5]. На маркетингових курсах було запропоновано шестистадійну модель впровадження Canva, яка підтвердила, що робота з цим інструментом покращує якість навчальних завдань і формує «супер-навички» XXI століття (творчість, командну роботу, комунікацію). Результати засвідчили, що студенти, використовуючи унікальні можливості Canva, демонструють зростання творчих здібностей, дизайнерських навичок, уміння співпрацювати і критично мислити; водночас викладачі відзначили більш занурений та інтерактивний досвід викладання.

У роботі [6] розглядається роль Canva For Education у підвищенні креативності та навичок презентації студентів Університету Негері Маланг. Автори доводять, що ця платформа може сприяти креативності завдяки привабливому візуальному дизайну, командній співпраці та використанню навчальних ресурсів.

Canva стала популярною і для підготовки наукових постерів та презентацій. Багато університетських бібліотек та навчальних підрозділів пропонують методичні розробки щодо використання Canva для академічних постерів. Наприклад, довідник Університету Південної Кароліни розробив рекомендації, як за допомогою цього вебсервісу створювати наукові плакати та презентації [7].

Як зазначають українські дослідниці у роботі [8], цифрові сервіси на кшталт Canva відкривають нові можливості для інклюзивної освіти, дозволяючи адаптувати навчальний контент під різні потреби та робити його більш наочним і доступним.

Це підкреслює, що цифрова компетентність сучасного педагога включає вміння підбирати і застосовувати відповідні онлайн-інструменти для підвищення ефективності навчання.

Конкретні програми підвищення кваліфікації педагогів також все частіше включають навчання роботи з Canva. Наприклад, Академія інноваційного розвитку освіти (Україна) розробила окремий курс для викладачів – «Canva – використання в освіті» [9], метою якого є навчити освітян ефективно користуватися інструментами платформи для створення навчальних матеріалів. Програма цього тренінгу передбачає ознайомлення з можливостями платформи Canva в освітньому процесі, вивчення видів шаблонів та прикладів їх використання для навчання, набуття навичок редагування шаблонів (додавання елементів, налаштування кольорів, анімації тощо); навчання організації спільної роботи в Canva (надання доступу до проєктів для групового виконання завдань).

Аналіз праць українських і зарубіжних вчених показав, що розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників з використанням цифрових технологій є ключовою умовою ефективної професійної діяльності в умовах цифровізації освіти та науки, оскільки забезпечує здатність до інноваційної наукової комунікації, інтеграції в глобальний інформаційний простір та використання сучасних інструментів для створення, поширення й аналізу наукового знання.

Мета статті полягає в описі методики розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників з використанням вебсервісу графічного дизайну Canva.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному цифровому суспільстві цифрова компетентність визнається однією з базових життєвих і професійних навичок. У Рамці цифрової компетентності громадян України [10] цифрова компетентність визначається як інтегрована сукупність знань, умінь, навичок і ставлень, необхідних для впевненого та безпечного використання цифрових технологій у навчанні, праці, спілкуванні, дозвіллі та участі в житті суспільства.

У контексті Рамки цифрових компетентностей для громадян України, адаптованої відповідно до європейської рамки DigComp 2.2 [11], цифрова компетентність наукових працівників і викладачів університетів охоплює п'ять ключових напрямів: базові навички роботи з цифровими пристроями та програмами; ефективний пошук, аналіз і використання інформації; створення та адаптація цифрового контенту; продуктивна взаємодія в онлайн-середовищі; забезпечення цифрової безпеки та конфіденційності; а також здатність вирішувати цифрові проблеми та постійно вдосконалювати власні вміння впродовж життя.

Якщо сфокусуватися на професійній діяльності наукових і науково-педагогічних працівників, то цифрова компетентність охоплює: володіння цифровими інструментами для комунікації та адміністрування; інтеграцію цифрових освітніх ресурсів у навчальний процес; проєктування й реалізацію цифрового орієнтованого навчання; а також підтримку цифрового розвитку здобувачів освіти через наставництво, супровід і моделювання ефективного цифрового досвіду [12].

Ці складові стали методологічною основою для формування професійно орієнтованих цифрових навичок у наукових і науково-педагогічних працівників. Важливо підкреслити, що розвиток цифрової компетентності у зазначеній категорії фахівців передбачає не лише загальне володіння інформаційними технологіями, а й здатність до використання цифрових інструментів для створення та візуалізації контенту, управління науковою інформацією, презентації результатів досліджень, а також ефективної цифрової комунікації з академічною спільнотою.

У цьому контексті особливого значення набуває застосування вебсервісів графічного дизайну, зокрема **Canva**, як одного з інструментів розвитку візуальної складової цифрової компетентності. **Canva** [13] є онлайн-платформою для створення дизайну, яка дає змогу користувачам розробляти візуальні матеріали такі як презентації, постери, графіку для

соціальних мереж та інші види цифрового контенту. У вебсервіса інтуїтивно зрозумілий інтерфейс та різноманітні інструменти роблять його ідеальним для професіоналів і початківців. Сервісом можуть користуватися як необізнані користувачі, так і професіонали дизайну. Графічний сервіс надає можливість користуватися інтегрованою колекцією готових шаблонів, зображень, ілюстрацій і шрифтів. Користувачі мають доступ до великої бібліотеки графічних елементів, включаючи зображення, іконки та стікери. Крім того, Canva дозволяє завантажувати власні зображення, що розширює можливості кастомізації проєктів.

На платформі можна створювати як зображення для публікації в інтернет, так і макети для поліграфічної продукції. Використання Canva тісно пов'язане з розвитком цифрової компетентності у освітян та дослідників. По суті, робота з цією платформою охоплює одразу кілька компонентів цифрової компетентності, визначених сучасними моделями (наприклад, уміння створювати цифровий контент, спільно працювати онлайн, візуалізувати дані та дотримуватися авторського права). Основні функціональні можливості Canva: можливість створення інтерактивних презентацій, спільна робота, готові дизайни, чіткі зображення, шрифти та кольори. Досвід впровадження Canva в освітній процес показав, що вона служить своєрідним “тренажером” цифрових умінь для педагогів. На рис. 1 продемонстровано сторінку інтерфейсу вебсервісу Canva і бібліотеку шаблонів.

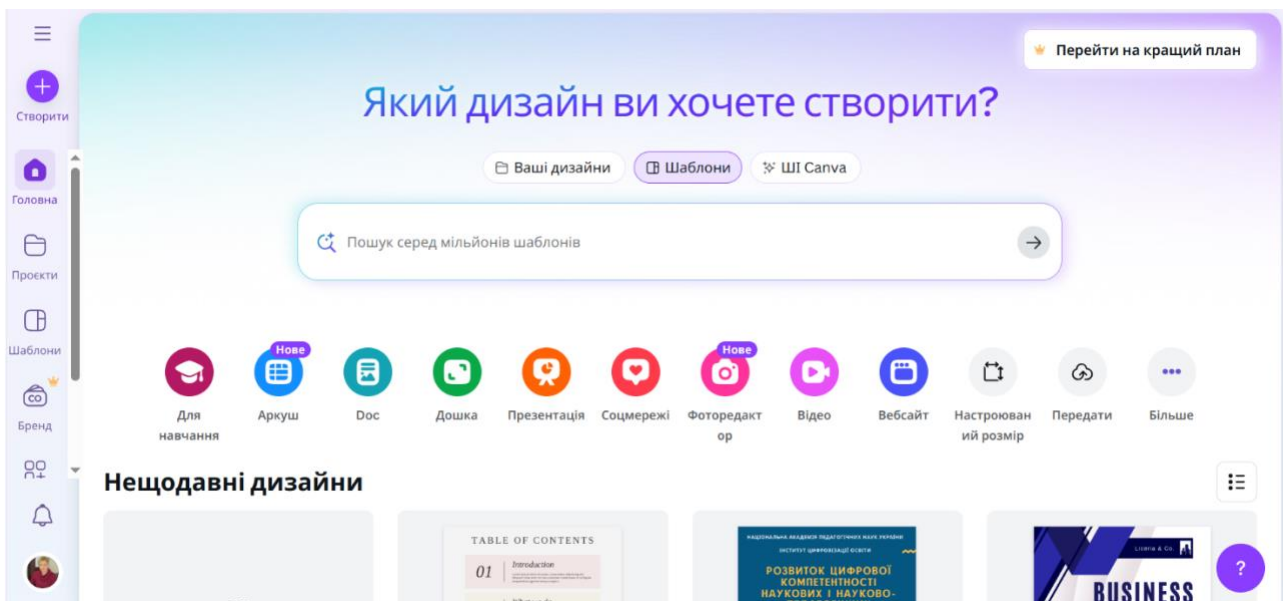

Рис. 1. Сторінка вебсервісу Canva

Платформа Canva знаходить дедалі ширше застосування у науковій та освітній діяльності – від візуалізації дослідницьких даних до популяризації науки. З появою спеціалізованих інструментів на кшталт Flourish (який було інтегровано в Canva у 2021 р.) дослідники отримали можливість створювати *інтерактивні графіки та діаграми без навичок програмування*. Наприклад, в редакторі Canva можна будувати інтерактивні деревовидні діаграми, карти, “пакети” кіл та інше, просто завантаживши свій набір даних. Це дає змогу легко робити *інфографіку на основі реальних даних* і подати результати досліджень у зрозумілій формі (рис. 2).

Ключова ідея такого підходу: спростити складні цифри та статистику, перетворивши їх на **наочність з даними**, що значно підвищує залученість аудиторії та сприйняття наукового контенту. Тож наявність цих засобів у Canva сприяє тому, що і наукові працівники, і освітяни можуть **представляти свої дані більш переконливо та креативно**, наближаючись до стандартів професійного дизайну без зайвих бар’єрів [14].

На рис. 3 представлено можливості платформи Canva у створенні професійного поліграфічного контенту для науково-методичних цілей. Дизайн оформлення обкладинки методичного посібника виконано з використанням шаблонів, графічних елементів і

інструментів персоналізації Canva, що підкреслює її доцільність у розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників у частині візуального представлення результатів дослідницької та методичної діяльності.

Canva: Example of Flourish Chart Import

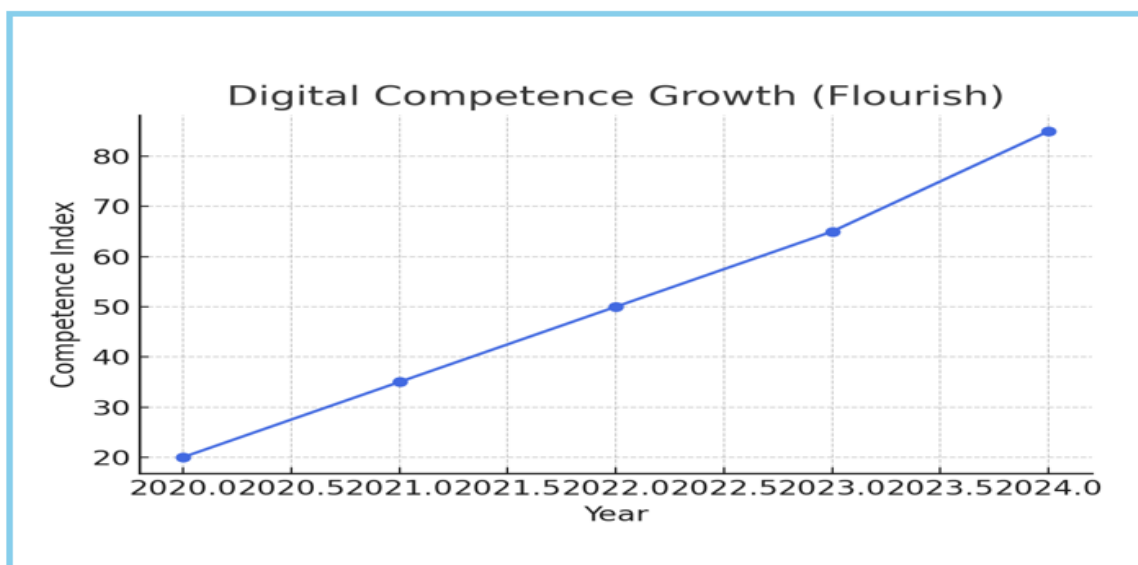

Рис. 2. Приклад використання інструменту Flourish з інтеграцією у вебресурс Canva

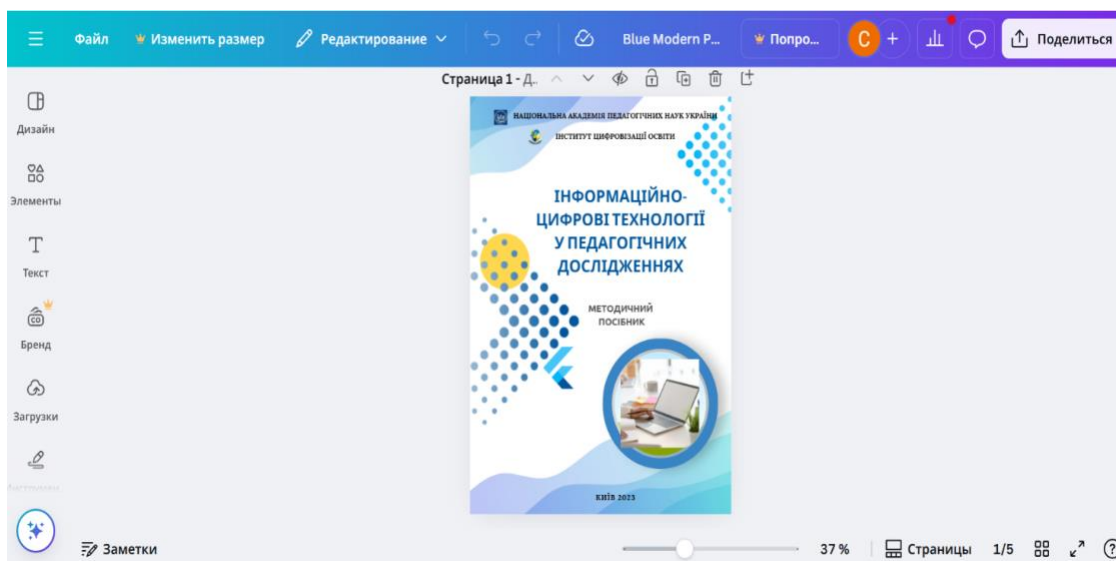

Рис. 3. Приклад створеної обкладинки посібника у вебсервісі Canva

Цифрова компетентність охоплює знання, уміння і ставлення, що дозволяють ефективно використовувати цифрові технології в освітньо-науковій діяльності. У дослідженні [15] представлено модель розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, яка за видами професійної діяльності виділяє складники цифрової компетентності, зокрема, навчальну, дослідницьку, методичну, організаційно-виховну, а також кросдіяльнісну (інтегральний складник, що стосується всіх видів діяльності). Автори статті при створенні та описі методики взяли за основу вищезазначену модель. Вебсервіс Canva є ефективним інструментом розвитку відповідних цифрових складників. Його функціонал логічно корелює з кожною з компетентнісних сфер, представлених у роботі [12], забезпечуючи практичну реалізацію положень концептуальної моделі, що відображено у табл. 1.

Таблиця № 1.

Складники цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників відповідно функціональним можливостям вебсервісу Canva

Складники цифрової компетентності	Опис складника	Функціонал Canva
<i>Цифрова навчальна компетентність</i>	Створення і проведення навчальних занять; підготовка дидактичних матеріалів; моніторинг навчальної активності	Canva дозволяє створювати презентації, навчальні афіші, інфографіки, картки та візуальні інструкції, що підвищують якість візуального супроводу занять
<i>Цифрова дослідницька компетентність</i>	Візуалізація результатів дослідження; підготовка графіків і наукових постерів; публічне представлення результатів	Canva дає змогу формувати постери конференцій, графіки, схеми, які використовуються у наукових доповідях, статтях, захистах проєктів
<i>Цифрова методична компетентність</i>	Розробка методичних матеріалів; адаптація освітнього контенту; спільне створення документації	Canva підтримує колаборацію у редагуванні документів, шаблони для планів уроків, посібників, інструкцій, що можна швидко адаптувати під власні потреби
<i>Цифрова організаційно-комунікаційна компетентність</i>	Комунікація з академічною спільнотою; візуальне представлення проєктів; розробка інформаційних матеріалів	Canva дозволяє створювати візитівки, графіки до проєктів, банери для заходів, анімації для цифрових платформ, що сприяє якісній презентації діяльності
<i>Цифрова кросдіяльнісна компетентність</i>	Використання ІКТ в усіх видах діяльності; етичне використання цифрових сервісів; безперервне навчання	Canva сприяє цифровій самопрезентації, розвитку візуального мислення, креативності й дотриманню академічної етики через авторське оформлення ресурсів

У сфері цифрової навчальної компетентності Canva дає змогу створювати навчальні презентації, інфографіки, візуальні інструкції, картки, які сприяють підвищенню ефективності навчального процесу та якості візуального супроводу занять.

Щодо складника цифрової дослідницької компетентності, вебсервіс використовується для презентування результатів наукової діяльності, а саме: створення постерів до конференцій, візуалізацій даних, схем, графіків, що застосовуються у публічних виступах, статтях, підсумкових звітах.

У методичній сфері Canva сприяє розробці електронних дидактичних матеріалів, шаблонів посібників, інструкцій, а також дозволяє організовувати спільну роботу над методичними документами завдяки функції колаборації.

Організаційно-комунікаційний складник цифрової компетентності реалізується через створення постерів, запрошень, інформаційних буклетів, візитівок, презентацій для звітності, візуального контенту для соціальних мереж, що забезпечує якісну цифрову комунікацію в академічному середовищі.

Нарешті, кросдіяльнісна компетентність, як інтегральний компонент, проявляється у здатності застосовувати Canva в різних професійних контекстах – від самопрезентації до підготовки освітньо-наукового контенту, при цьому дотримуючись етичних норм і стандартів академічної доброчесності.

Таким чином, Canva є універсальним цифровим інструментом, що сприяє комплексному розвитку цифрової компетентності, як це визначено в сучасних нормативних документах та моделях цифрової трансформації освіти і науки.

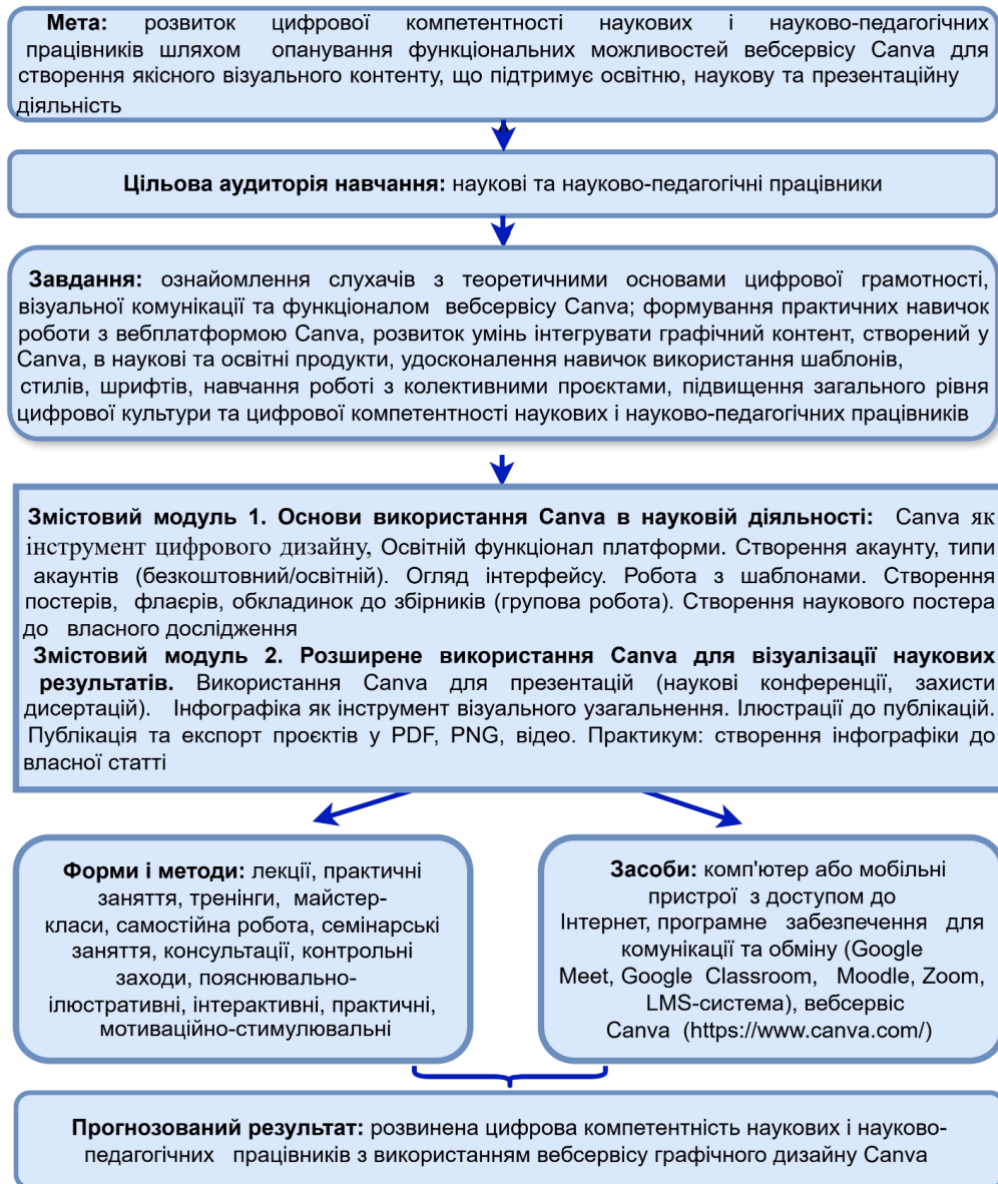

Рис. 4. Методика розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників із використанням вебсервісу графічного дизайну Canva

Ураховуючи наведені підходи до структурування цифрової компетентності та потенціал вебсервісу Canva у підтримці професійної діяльності наукових і науково-педагогічних працівників, виникає необхідність у розробленні цілісної методики, що забезпечує системний розвиток відповідних умінь і навичок. Методика розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників із використанням вебсервісу графічного дизайну Canva (рис. 4.), описана у межах цього дослідження, ґрунтується на поєднанні теоретичних положень Концептуально-референтної Рамки цифрової компетентності [9] та практичного використання можливостей Canva у професійній діяльності.

Вона передбачає поетапне формування цифрових умінь: від ознайомлення з інтерфейсом та функціоналом платформи через виконання практичних завдань зі створення графічного контенту для наукових і освітніх цілей до реалізації індивідуального кейс-проєкту, що інтегрує елементи дизайну у власну науково-педагогічну діяльність. Таким чином, Canva не просто виступає як технічний інструмент, а є дидактичним засобом, який сприяє реалізації потенціалу

викладача або дослідника у цифровому просторі, а також відповідає сучасним вимогам до якості представлення академічного контенту.

Опишемо основні складові методики розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників з використанням вебсервісу графічного дизайну Canva (рис. 4). Методика базується на принципах інтерактивності, послідовності, доступності та практичної спрямованості.

Для реалізації методики було розроблено спецкурс. Він складається з **2-х тематичних модулів**. Модулі розроблено для професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців освітньої та наукової сфери. Їх зміст охоплює як теоретичні основи, так і практичні навички роботи з інструментами, сервісами та функціоналом платформи Canva. Спецкурс побудовано за принципом поступовості – від базових до більш складних завдань. Загальна тривалість навчання становить 15 годин: перший модуль передбачає 8 годин, другий – 7 годин. Структура та послідовність тем подані в таблиці календарно-тематичного планування у табл. 2.

Таблиця № 2.

Календарно-тематичне планування

№ з/п	Теми модулів	Всього годин	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Індивідуальна робота
			Всього аудиторних годин	Лекції, семінари	Практична робота тренінг		
I.	Основи використання Canva в науковій діяльності. Canva як інструмент цифрового дизайну. Освітній функціонал платформи. Створення акаунту, типи акаунтів (безкоштовний/освітній). Огляд інтерфейсу. Робота з шаблонами. Створення постерів, флаєрів, обкладинок до збірників (групова робота). Практикум: створення наукового постера до власного дослідження	8	4	2	2	2	2
II	Розширене використання Canva для візуалізації наукових результатів. Використання Canva для презентацій (наукові конференції, захисти дисертацій). Інфографіка як інструмент візуального узагальнення. Ілюстрації до публікацій. Публікація та експорт проєктів у PDF, PNG, відео. Практикум: створення інфографіки до власної статті.	7	4	2	2	2	1
	Всього годин	15	8	4	4	4	3

Метою навчання є: розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників шляхом опанування функціональних можливостей вебсервісу Canva для створення якісного візуального контенту, що підтримує освітню, наукову та презентаційну діяльність.

Основні завдання навчання: ознайомлення слухачів з теоретичними основами цифрової грамотності та візуальної комунікації в контексті науково-педагогічної діяльності; формування практичних навичок роботи з вебплатформою Canva, включаючи створення презентацій, інфографік, візуалізацій досліджень, оформлення обкладинок для наукових публікацій; розвиток умінь інтегрувати графічний контент, створений у Canva, в наукові та освітні продукти (статті, публічні виступи, освітні курси, конференційні матеріали); удосконалення навичок використання шаблонів, стилів, шрифтів і композиційних елементів для формування візуально якісного та естетично завершеного продукту; навчання роботі з колективними проектами у Canva, спільному редагуванню, налаштуванню доступу, публікації результатів; розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників.

Навчальний процес базується на *загальнодидактичних принципах та принципах інтерактивного навчання*, зокрема:

- науковості, послідовності, системності, свідомої активності слухачів;
- доступності змісту відповідно до рівня підготовки;
- поєднання інтелектуальної та практичної діяльності;
- використання зворотного зв'язку, індивідуального підходу;
- створення ситуацій успіху, рівноправної взаємодії, відкритості.

Заняття проводяться у форматах: лекцій, семінарів, майстер-класів, тренінгів, самостійної та індивідуальної роботи, консультування, підсумкового оцінювання знань.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративні (демонстрація інтерфейсу Canva, розбір прикладів); інтерактивні (обговорення кейсів, дискусії, групова робота); практичні (індивідуальні завдання, створення макетів, спільні проекти); мотиваційно-стимулюючі (рефлексія, ситуації успіху); контрольні (тестування, презентація створеного контенту, самооцінка, аналіз помилок).

Навчально-методичне забезпечення:

- інструктивно-методичні матеріали: «Основи роботи в Canva для науковців», чек-листи зі створення презентацій, шаблони інфографік;
- презентації до занять;
- відеоінструкції з базових та розширених функцій Canva;
- добірка шаблонів презентацій, афіш, буклетів, сертифікатів;
- завдання для самостійної практики;
- підсумковий кейс-проект;
- форма самооцінювання результатів навчання.

Форми навчання:

Лекційні заняття – подання теоретичного матеріалу щодо основ цифрового дизайну, структури та функціоналу платформи Canva, принципів візуальної комунікації.

Практичні заняття – створення графічного контенту у Canva: презентацій, інфографік, наукових постерів, обкладинок публікацій, візуальних анонсів подій.

Майстер-класи – демонстрація кращих практик роботи з Canva у науково-педагогічній сфері, аналіз кейсів та готових рішень.

Тренінги – відпрацювання навичок у малих групах, моделювання ситуацій з реального досвіду: створення візуалізацій досліджень, освітнього контенту.

Семінарські заняття – обговорення методик, аналіз ідей, обмін досвідом між слухачами, розгляд презентацій учасників.

Індивідуальні консультації – підтримка викладача при виконанні творчих завдань, розробка індивідуальних дизайнерських проектів.

Самостійна робота – виконання завдань у Canva на основі отриманих знань, підготовка особистого портфоліо або кейсу з наукової діяльності.

Контрольні заходи – тестування, захист творчого завдання, презентація власного проекту, самооцінювання й зворотний зв'язок.

Ці форми навчання сприяють комплексному розвитку цифрових навичок, критичного мислення, творчого потенціалу та інтеграції інструментів візуального дизайну у професійну діяльність наукових і науково-педагогічних працівників.

Засоби навчання: комп'ютер або мобільні пристрої з доступом до Інтернет; вебплатформа Canva (<https://www.canva.com/>); програмне забезпечення для комунікації та обміну (Google Meet, Zoom, LMS-система); інтерактивна дошка, візуалізаційні ресурси, Google Диск для збереження робіт; шаблони й елементи дизайну для професійного використання в науці.

Прогнозований результат реалізації спецкурсу: підвищення рівня цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, розвиток навичок ефективної візуалізації наукової інформації, умінь створювати презентації, графіку, навчальні матеріали у Canva відповідно до цілей освітньої та дослідницької діяльності.

Слухачі повинні **знати:** основи візуального дизайну й цифрової грамотності; інтерфейс і основні функції Canva; принципи композиції, кольорових схем, типографіки; методи адаптації контенту для різних платформ і форматів наукової комунікації.

Уміти: працювати з шаблонами, графікою, фото й анімацією; створювати презентації, інфографіки, афіші, постери, обкладинки для наукових видань; адаптувати створений матеріал під потреби аудиторії; організовувати спільну роботу над графічними проєктами; інтегрувати графічний контент у наукову та освітню діяльність, створювати візуальний контент різного типу в Canva, орієнтуватися в інтерфейсі; інтегрувати створений у Canva контент у навчальні курси, наукові доповіді, статті, організовувати спільну роботу в середовищі Canva; створювати інфографіку на основі дослідницьких даних є неодмінною і важливою складовою професійної діяльності наукових та науково-педагогічних працівників.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. У межах дослідження було описано методику розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників з використанням вебсервісу графічного дизайну Canva. Проведене дослідження засвідчило доцільність і практичну значущість розробленої методики розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників із використанням вебсервісу графічного дизайну Canva. Проаналізовано відповідність функціоналу платформи Canva кожному зі складників цифрової компетентності: створення графічних матеріалів, робота з шаблонами, інтерактивність, колаборація, дотримання авторського права. Методика базується на поєднанні положень європейських і національних рамок цифрових навичок (DigComp 2.2, DigCompEdu, Рамка цифрової компетентності громадян України), принципах інтерактивності, послідовності, доступності та практичної спрямованості та на моделі розвитку цифрової компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників, яка включає п'ять ключових складників: навчальний, дослідницький, методичний, організаційно-комунікаційний та кросдіяльнісний. Запропонована методика включає мету, форми, методи, засоби, двомодульний спецкурс, що поєднує теоретичні знання з практичними навичками створення презентацій, інфографіки, постерів та інших елементів візуального оформлення та результат.

У межах дослідження розроблено двомодульний спецкурс, орієнтований на розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами Canva. Розроблений спецкурс, що містить два тематичні модулі, довів свою ефективність у формуванні практичних навичок створення якісного візуального контенту, спрямованого на підтримку освітньої, наукової та презентаційної діяльності. Застосування Canva не лише підвищує якість візуалізації наукової інформації, а й стимулює розвиток креативного мислення, умінь онлайн-співпраці та цифрової комунікації, що є важливими складовими цифрової компетентності сучасного наукового працівника і викладача.

До перспектив подальших наукових розвідок варто віднести перевірку ефективності розробленої методики у закладах вищої освіти і наукових установах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сікора, Я. Б., Іванова, С. М., & Кільченко, А. В. (2024). Розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-наукових інформаційних систем: вітчизняний досвід. *Освіта. Інноватика. Практика*, 12(5), 3–79. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-011>.
2. Новицька, Т. Л., Іванова, С. М., & Кільченко, А. В. (2025). Відкриті освітньо-наукові інформаційні системи як засіб моніторингу вебсайту наукової установи. *Освіта. Інноватика. Практика*. 13(5), 27–35. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-004>.
3. Іванова, С. М., & Кільченко, А. В. (2021). Досвід використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання діяльності наукових установ, *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. НАУ, 159–163. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.15771>.
4. Redecker, C. (2017) European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Punie, Y. (ed). EUR 28775 EN. *Publications Office of the European Union*, Luxembourg. <https://doi.org/10.2760/159770>.
5. Hinchcliff, M., & Mehmet, M. (2023). Embedding canva into the marketing classroom: a dialogic and social learning approach to classroom innovation. *Higher Education Skills and Work-Based Learning*, 13(6), 1174–1186. <https://doi.org/10.1108/heswbl-11-2022-0230>.
6. Effendi, M. I., Mutmainnah, S., Nurjanah, N., Annaqita, S., & Ningtyas, S. W. (2024). Contribution of Canva For Education In Enhancing Students' Creativity and Presentation Skills. *PINUS: Jurnal Penelitian Inovasi Pembelajaran*, 9(2), 13–26. <https://doi.org/10.29407/pn.v9i2.21839>.
7. Canva for Academic Presentations and Posters: Creating a Scientific Poster with Canva. *University of South Carolina*. URL: <https://uscmcd.sc.libguides.com/c.php?g=1261126&p=9247313>.
8. Kovtaniuk, I. I., Tarasova, O. Y., & Zakarliuka, I. S. (2025). Capabilities of the Canva web service for creating educational videos to improve the effectiveness of the educational process in flipped learning. *CTE Workshop Proceedings*, 12, 108–175. <https://doi.org/10.55056/cte.928>.
9. Бурдун, О. В. (2024). Canva – використання в освіті. *Академія інноваційного розвитку освіти*. <https://www.airo.com.ua/canva-vikoristannya-v-osviti/>.
10. Рамка цифрової компетентності громадян України (2023). *Дія. Освіта*. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/7451-ramka_cifrovoi_kompetentnosti.pdf.
11. Vuorikari, R., Kluzer, S., & Punie, Y. (2022). DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes, Publications Office of the European Union, Luxembourg. EUR 31006 EN. <https://doi.org/10.2760/115376>.
12. Концептуально референтна рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників: проєкт. *Дія. Освіта*. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf
13. Canva URL: <https://www.canva.com/education/>.
14. Duncan, C. (2023) Introducing world-leading data visualization in Canva. *Canva*. <https://www.canva.com/newsroom/news/flourish-integration/>.
15. Спірін, О., Олексюк, В., Василенко, Я., & Сіренко, О. (2024). Модель розвитку цифрової компетентності наукових та науково-педагогічних працівників. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 104(6), 156–179. <https://doi.org/10.33407/itlt.v104i6.5889>.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Sikora, Ya. B., Ivanova, S. M., & Kilchenko, A. V. (2024) Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti naukovykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zasobamy vidkrytykh osvitno-naukovykh informatsiinykh system: vitchyzniani dosvid. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 12(5), 73–79. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-011>.

2. Novytska, T. L., Ivanova, S. M., & Kilchenko, A. V. (2025). Vidkryti osvitno-naukovi informatsiini systemy yak zasib monitorynhu vebсайtu naukovoї ustanovy. *Osvita. Innovatyka, Praktyka*. 13(5), 27–35. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-004>.
3. Ivanova, S. M., & Kilchenko, A. V. (2021). Dosvid vykorystannia informatsiino-tsyfrovykh tekhnolohii dlia otsiniuvannia diialnosti naukovykh ustanov, Dystantsiina osvita v Ukraini: innovatsiini, normatyvno-pravovi, pedahohichni aspekty: materialy II Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu. NAU, 159–163. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.15771>.
4. Redecker, C. (2017) European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Punie, Y. (ed). EUR 28775 EN. *Publications Office of the European Union*, Luxembourg. <https://doi.org/10.2760/159770>.
5. Hinchcliff, M. & Mehmet, M., (2023). Embedding canva into the marketing classroom: a dialogic and social learning approach to classroom innovation. *Higher Education Skills and Work-Based Learning*, 13(6), 1174–1186. <https://doi.org/10.1108/heswbl-11-2022-0230>.
6. Effendi, M. I., Mutmainnah, S., Nurjanah, N., Annaqita, S., & Ningtyas, S. W. (2024). Contribution of Canva For Education In Enhancing Students' Creativity and Presentation Skills. *PINUS: Jurnal Penelitian Inovasi Pembelajaran*, 9(2), 13–26. <https://doi.org/10.29407/pn.v9i2.21839>.
7. Canva for Academic Presentations and Posters: Creating a Scientific Poster with Canva. *University of South Carolina*. <https://uscmcd.sc.libguides.com/c.php?g=1261126&p=9247313>.
8. Kovtaniuk, I. I., Tarasova, O. Y., & Zakarliuka, I. S. (2025). Capabilities of the Canva web service for creating educational videos to improve the effectiveness of the educational process in flipped learning. *CTE Workshop Proceedings*, 12, 108–175. <https://doi.org/10.55056/cte.928>.
9. Burdun, O. V. (2024). Canva – vykorystannia v osviti. Akademiia innovatsiinoho rozvytku osvity. <https://www.airo.com.ua/canva-vikorystannya-v-osviti/>.
10. Рамка цифрової компетентності громадян України (2023). *Дія. Освіта*. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/7451-ramka_cifrovoi_kompetentnosti.pdf.
11. Vuorikari, R., Kluzer, S., & Punie, Y. (2022). DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes, Publications Office of the European Union, Luxembourg. EUR 31006 EN. <https://doi.org/10.2760/115376>.
12. Kontseptualno referentna ramka tsyfrovoy kompetentnosti pedahohichnykh y naukovopedahohichnykh pratsivnykiv: proiekt. *Diia. Osvita*. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf.
13. Canva URL: <https://www.canva.com/education/>.
14. Duncan, C. (2023) Introducing world-leading data visualization in Canva. *Canva*. <https://www.canva.com/newsroom/news/flourish-integration/>.
15. Spirin, O., Oleksiuk, V., Vasylenko, Ya., & Sirenko, O. (2024). Model rozvytku tsyfrovoy kompetentnosti naukovykh ta naukovopedahohichnykh pratsivnykiv. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 104(6), 156–179. <https://doi.org/10.33407/itlt.v104i6.5889>.

Svitlana Ivanova, Alla Kilchenko

Institute for Digitalisation of Education of NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE OF SCIENTIFIC AND SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL STAFF USING THE CANVA GRAPHIC DESIGN WEB SERVICE

The article presents the author's methodology for developing the digital competence of scientific and scientific-pedagogical staff using the Canva graphic design web service. The relevance of the study is due to the need to improve the digital skills of education and science staff in the context of digitalization. The Canva web service is considered an effective didactic tool for developing the digital competence of scientific and scientific-pedagogical staff, visualizing knowledge, supporting academic communication, and creating interactive content. The conceptual principles of digital competence are substantiated in accordance with national and European frameworks (DigComp, DigCompEdu, DigComp 2.2, the National Framework for Digital Competence of Citizens of Ukraine,

the Conceptual and Reference Framework for Digital Competence of Pedagogical and Scientific-Pedagogical Workers), and an analysis of modern research on the implementation of digital platforms in education is conducted. It is determined that the digital competence of scientific staff and university teachers, according to the types of professional activity, includes educational, research, methodological, organizational and communication, and cross-functional components. As part of the study, a two-module special course was developed, focused on the development of digital competence of scientific and scientific-pedagogical staff using Canva tools. The correspondence of the platform's functionality to each of the components of digital competence was analyzed: creating graphic materials, working with templates, interactivity, collaboration, and compliance with copyright. The proposed methodology includes the goal, forms, methods, tools, a two-module special course that combines theoretical knowledge with practical skills in creating presentations, infographics, posters, and other elements of visual design. The methodology is based on the principles of interactivity, consistency, accessibility, and practical orientation. It is shown that the use of Canva contributes to increasing the effectiveness of academic communication, developing teamwork skills, and forming creative thinking. Prospects for further research are outlined, in particular, regarding the adaptation of the methodology to various educational contexts and expanding methodological support. Prospects for further research include testing the effectiveness of the developed methodology in scientific institutions and universities.

Key words: digital competence, scientific and scientific-pedagogical staff, methodology, Canva web service, components, special course, higher education institutions, scientific institutions.

Licensed under CC BY-NC-SA 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Стаття надійшла до редакції 24.07.2025

The article was received 24 July 2025